

Ponad pięćdziesiąt lat temu, kiedy świat balansował na krawędzi kryzysu nuklearnego, papież Jan XXIII napisał encyklikę, w której nie ograniczał się jedynie do odrzucenia wojny, ale chciał przekazać propozycję pokoju. Obecnie, w obliczu globalnej degradacji środowiska, papież Franciszek próbuje nawiązać dialog podejmując ten niezwykle ważny temat dotyczący środowiska naturalnego w kontekście współczesnych problemów związanych ze zmianami klimatycznymi i ekologią w swojej drugiej encyklice „Laudato si”. Encyklika jest najważniejszym dokumentem skierowanym przez papieża do biskupów i wiernych na całym świecie w kwestii nauczania. Wyżej od niej stoi tylko dekret nazywany konstytucją apostołską.

Problem ekologii łączy

Papież w swej trosce o klimat kontynuuje myśl swoich poprzedników, a także innych przywódców religijnych. Na postępującą degradację środowiska będącą konsekwencją niekontrolowanej działalności człowieka który „wskutek nierozważnego wykorzystywania przyrody powoduje niebezpieczeństwo jej zniszczenia” zwracał już uwagę bł. papież Paweł VI w dokumencie *Pacem in terris* 1 971r.. *Wówczas głowa kościoła katolickiego alarmowała, że „eksplozja cywilizacji przemysłowej doprowadzi do katastrofy. Także Jan Paweł II z uwagą przyglądał się problemom środowiska naturalnego wskazując, że „*

człowiek zdaje się często nie dostrzegać innych znaczeń swego naturalnego środowiska, jak tylko te, które służą celom doraźnego użycia i zużycia
”. Zaś Benedykt XVI mówił o tym, że „
człowiek to nie tylko wolność, którą sam sobie tworzy. Człowiek nie stwarza sam siebie - jest też naturą

”. Widzimy to dziś w odniesieniu do ogrodów działkowych, które są likwidowane jedynie po to, by w ich miejsce powstały budynki, apartamenty, biura i sklepy. Doraźny cel działania sprawia, że nikt nie patrzy na środowisko i jego potrzeby. Znikające kolejne tereny ogrodów działkowych zastępowane są budownictwem, co zaś w konsekwencji prowadzi do kolejnych problemów ekologicznych. To swego rodzaju równia pochyła. Dążenia do likwidacji ogrodów działkowych to dążenie do nieuniknionej katastrofy, o której sygnalizuje zarówno papież Franciszek, jaki inni hierarchowie.

Także Patriarcha Bartłomiej kierujący kościołem prawosławnym w sposób szczególny podkreślił konieczność wyrażenia skruchy z powodu braku naszej dbałości o planetę, ponieważ „każdy z nas na miarę swych skromnych możliwości przyczynia się do małych katastrof ekologicznych” i niszczenia środowiska. Jak słusznie zauważył Patriarcha Bartłomiej rozwiązań trzeba szukać nie tylko w technice, ale także w przemianie człowieka, ponieważ w przeciwnym razie zmagać się będziemy jedynie z objawami. „

Potrzebujemy konfrontacji, która nas wszystkich połączy, ponieważ wyzwania ekologiczne

„jego ludzkie korzenie dotyczą i dotykają nas wszystkich

” – pisze w „Laudate Si” papież Franciszek i daje dowody swojej otwartości. Bowiem jednym z jego doradców, który pomagał mu przygotować encyklikę „Laudate Si”, jest

zwolennik aborcji i polityki kontroli urodzeń

ekonomista Jeffrey Sachs, który jest też specjalnym doradcą Sekretarza Generalnego ONZ Ban Ki-moon'a i opracowuje projekty ustaw dotyczące ochrony zdrowia i rozwoju. To pokazuje, że podjęty przez papieża Franciszka - i innych papieży oraz przywódców Kościołów - temat ekologii ma wymiar ogólnospołeczny, a nie religijny. Ekologia wymaga otwartości wykraczającej poza język nauk ścisłych czy biologii. W Polsce wciąż jeszcze nie jest za późno na odmianę tego trendu, który w rzeczy samej zmierza do wyrzucenia ogrodów działkowych z miast.

Papieska encyklika wnosi wiele ciekawych sugestii i spostrzeżeń, które każdy polityk i człowiek powinien wziąć do serca, by opamiętać się w swoim dążeniu do konsumpcjonizmu i niszczenia natury.

Encyklika a ogrody działkowe

Słowa zawarte na stronach najnowszej encykliki Jorge Bergoglio znakomicie wpisują się zasadniczo w tematykę ogrodów działkowych. W jednym z rozdziałów znajdujemy takie stwierdzenie: „*cele szybkich i ciągłych zmian niekoniecznie są zorientowane na dobro wspólne i ludzki rozwój, zrównoważony i integralny. Zmiana jest czymś pożądanym, ale budzi niepokój, kiedy prowadzi do degradacji świata i jakości życia znacznej części ludzkości.*” Og

rody działkowe istnieją od ponad 100 lat. W ciągu tych lat istnienia zmieniły się cele i sposoby użytkowania. Jednak obecne dążenie wielu środowisk do całkowitej eliminacji ogrodów z życia społecznego i miejskiego zmierza właśnie do tej degradacji, o której wspomina papież Franciszek. Utrata wsparcia socjalnego, jakie wiele rodzin czerpie z pożytków w postaci ogrodowych warzyw i owoców może bezpośrednio skutkować pogorszeniem się sytuacji materialnych właśnie najbiedniejszej części naszego społeczeństwa. Wszak ogrody działkowe od zawsze służyły jako pomoc socjalna wielu osobom. Działkowcy to w większości starsi i niemający ludzi, którzy ratują swoje budżety domowe i zdrowie poprzez pracę na działkach. -

”
ak to możliwe, że ubiegamy się o budowanie lepszej przyszłości, nie myśląc o kryzysie środowiska i cierpieniach ludzi zepchniętych na margines społeczeństwa?”

– pyta papież, który nieustająco przypomina, że powołaniem każdego człowieka jest troska o najsłabszych mieszkańców Ziemi wskazując przy tym nie tylko na ludzi, ale też na przyrodę i zwierzęta.

Nie dopuśćmy do tego, aby pozostały po nas na ziemi znaki zniszczenia i śmierci, wyrządzające szkodę naszemu życiu i życiu przyszłych pokoleń.

Ogrody działkowe są swego rodzaju dziedzictwem narodowym i mają niezwykłą wartość. Powstały dzięki ciężkiej pracy poprzednich pokoleń, a każde nowe pokolenie dokłada swój trud i wysiłek, który owocuje coraz piękniejszymi działkami.

Franciszek zwraca też uwagę nie tylko na ekonomiczne aspekty wynikające z niszczenia środowiska naturalnego, ale też zdrowotne. „Narażenie na działanie zanieczyszczeń powietrza stwarza szeroką gamę oddziaływań na zdrowie, zwłaszcza osób najuboższych, powodując miliony przedwczesnych zgonów. Chorują one na przykład z powodu wdychania spalin pochodzących z paliw używanych do celów kuchennych czy ogrzewania. Dołącza się do tego zanieczyszczenie wyrządzające szkody wszystkim, spowodowane transportem, spalinami przemysłowymi, magazynowaniem substancji przyczyniających się do zakwaszania gleby i wody, nawozami, środkami owadobójczymi i grzybobójczymi, pestycydami i ogólnie używanymi w rolnictwie środkami chemicznymi”

W tym kontekście wspomnieć trzeba jak wielką rolę dla betonowych i zatrutych spalinami miast mają właśnie ogrody działkowe, które są swego rodzaju napowietrzaczem współczesnych aglomeracji miejskich. Przeciętnie jedno drzewo produkuje w ciągu doby tlen, który wystarcza dla kilku osób. Jedno duże drzewo potrafi przetworzyć tyle samo dwutlenku węgla, ile emitują dwa domy jednorodzinne. Ogrodowa zieleń chroni przed upałem, wiatrem i jest niezastąpiona z wielu powodów. Drzewa oczyszczają zatrute powietrze, potrafią niwelować metale ciężkie, szkodliwe związki organiczne i toksyczne. Wpływają na stan gleby, wód gruntowych, opadów i powietrza. Niektóre gatunki drzew i krzewów, pnączy stabilizują groźne pyły tzw. zawieszane. Są to cząsteczki, które mogą się utrzymywać nawet kilka dni i przedostać się do płuc i krwiobiegu wywołując określone schorzenia. Ponadto pasy tzw. zieleni izolacyjnej, poza ograniczeniem zanieczyszczeń, zmniejszają również poziom hałasu w mieście.

„Zasoby ziemi są również grabione z powodu krótkowzrocznego rozumienia gospodarki i działalności handlowej oraz produkcji. Strata puszczy i lasów pociąga za sobą równocześnie stratę gatunków, które mogłyby w przyszłości stanowić zasoby niezwykle ważne nie tylko dla wyżywienia, ale także dla leczenia chorób i wielu usług” –

czytamy w encyklice. Do tej listy można śmiało dodać ogrody działkowe, które pełnią dla zachowania środowiska naturalnego tę samą rolę, jak lasy i łąki.

„Każdego roku znikają tysiące gatunków roślin i zwierząt, których nie będziemy już mogli poznać, których nie będą już mogły zobaczyć nasze dzieci, gatunków utraconych na zawsze” – pisze Franciszek.

Ogrody to nie tylko grunty

Grunty ogrodów działkowych w rozumowaniu wielu polityków i rządzących to pieniądź. PZD od wielu lat jest jedyną ostoją działkowców, jedynym który broni ich i ogrody przed likwidacją i przeznaczeniem na dowolne cele, w tym przede wszystkim cele komercyjne. Dla biznesu zniszczenie często jedynego tak dużego środowiska naturalnego, nie licząc niewielkie skwerki i parki, jakie pozostało w mieście, nic nie znaczy. Tymczasem trud i wysiłek PZD docenia papież Franciszek, który „wyraża uznanie, dodaje otuchy i składa podziękowania wszystkim, którzy angażują się na rzecz ochrony naszego wspólnego domu. Na szczególną wdzięczność

zasługują ci, którzy energicznie zmagają się z dramatycznymi konsekwencjami degradacji środowiska w życiu najbardziej

„W wielu częściach świata osoby w podeszłym wieku z nostalgią wspominają krajobrazy z przeszłości, które obecnie są zasypane śmieciami. (...) Bardzo często środki zaradcze są podejmowane dopiero wtedy, kiedy skutki okazują się nieodwracalne dla zdrowia ludzi” – pisze w encyklice papież. Tymczasem polskie ogrody działkowe są znakomitym przykładem rekultywacji wysypisk śmieci, ugorów i terenów zdegradowanych. W wielu tak zniszczonych przez człowieka miejscach powstały przepiękne ogrody, które służą społeczności i miastom. To przykład tego, że „chcieć znaczy móc” i że wiele aspektów degradacji środowiska jest możliwych do powstrzymania i odnowy, ale potrzeba jest ku temu dobra wola rządzących na szczeblu samorządowym i krajowym. Papież tylko przedstawia problemy, ale nie forsuje gotowych rozwiązań. „

Potrzebujemy nowej powszechnej solidarności”

– wskazuje Franciszek. Z pewnością działkowcy mogą być przykładem nie tylko ochrony środowiska naturalnego, zachowania wyjątkowego ekosystemu, czy produkcji czystego powietrza, ale też solidarności i jedności. Działkowcy to potężna siła, która w swoim działaniu jest zgodna i zdeterminowana. Papież odnosząc się do współczesnych wyzwań dotyczących środowiska apelował o "

*ekologiczne
nawrócenie*

", stąd mamy nadzieję, że apel ten trafi też do polskich polityków i biznesmanów mających bezpośredni wpływ na regulacje względem środowiska naturalnego, w tym ogrodów działkowych.

Źródło: www.pzd.pl